

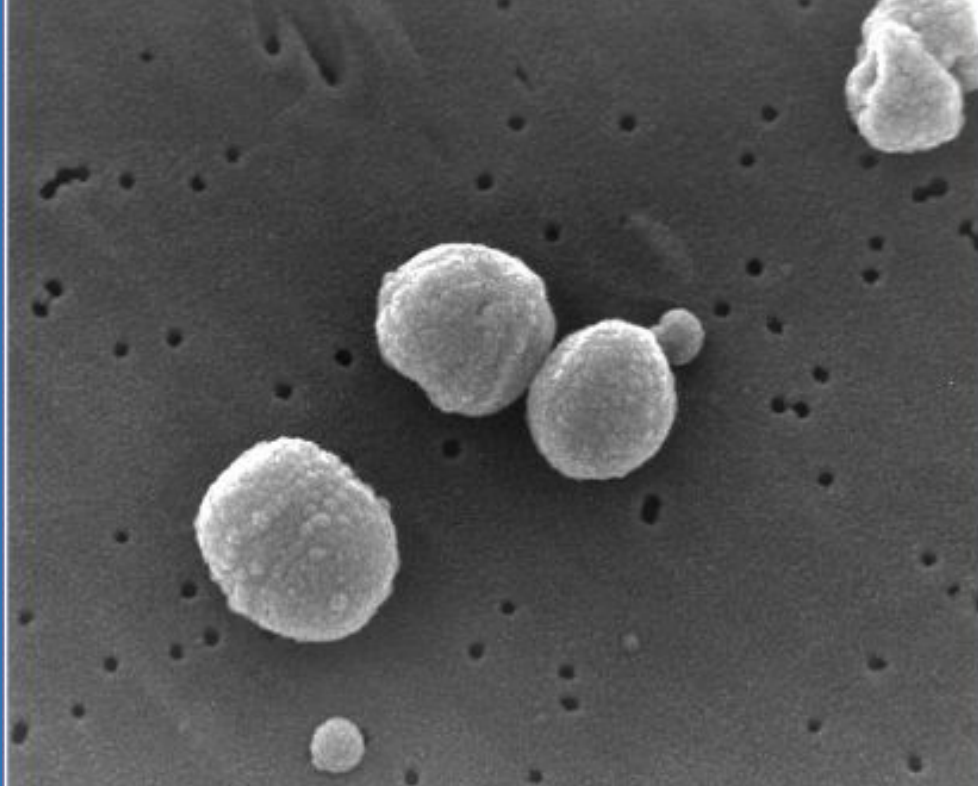


Pneumokoki i zapalenie płuc u dorosłych

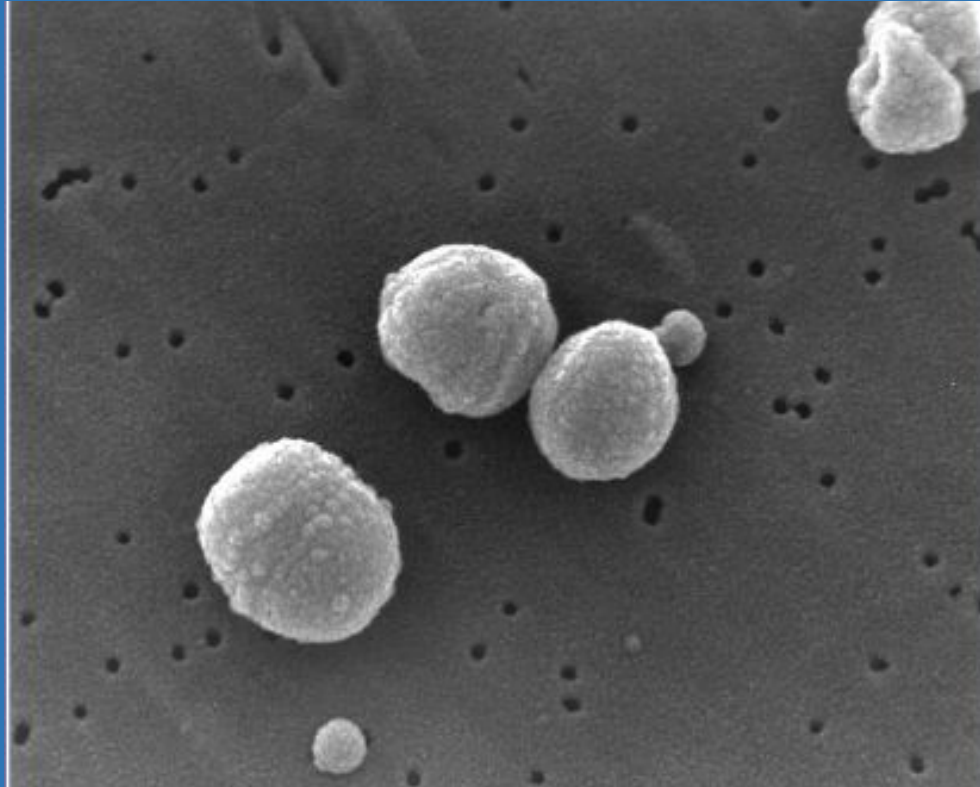
lek. Aleksander Biesiada
specjalista medycyny rodzinnej



STREPTOCOCCUS PNEUMONIAE



- ❑ **bakteria Gram-dodatnia,
beztlenowy ziarniak**
- ❑ **zwany pneumokokiem lub
dwoinką zapalenia płuc**
- ❑ **ponad 90 serotypów**

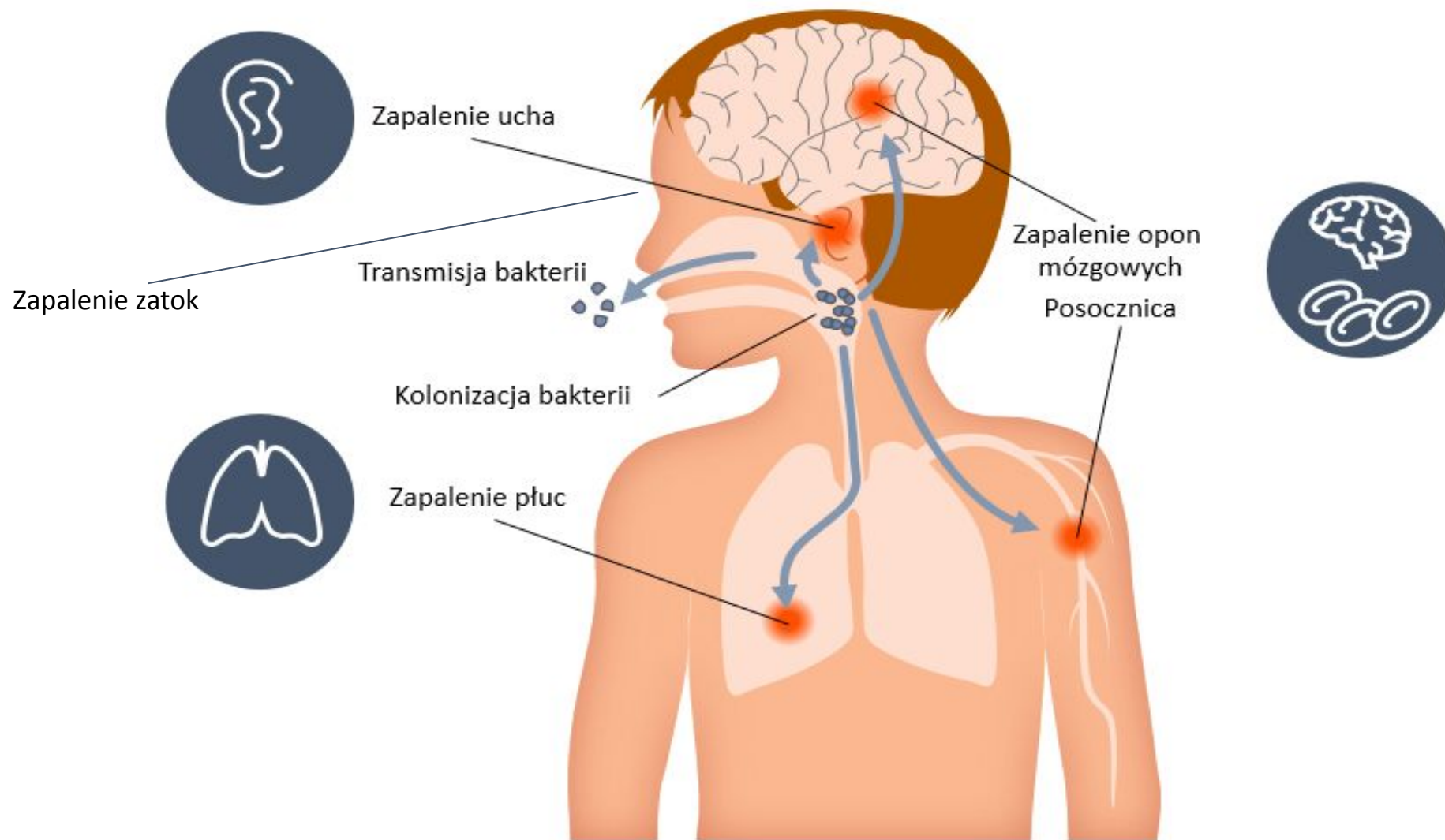


STREPTOCOCCUS PNEUMONIAE

- ❑ **nosicielstwo**
(5-10% dorosłych, nawet 60% dzieci)
- ❑ **droga zakażenia:**
 - **bezpośredni kontakt**
 - **droga kropelkowa**

JAKIE CHOROBY WYWOŁUJĄ PNEUMOKOKI ?

- ***zapalenie ucha środkowego, zatok, spojówek***
- ***zakażenia inwazyjne***
 - ***posocznica (37%), zapalenie płuc (37%), zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych (22%)***
 - ***zapalenia stawów i kości***
 - ***zapalenie otrzewnej, tkanki łącznej***
 - ***powikłania lub zgon***



1. Centers for Disease Control and Prevention. Pneumococcal disease. In: Hamborsky J, Kroger A, Wolfe S, eds. *Epidemiology and Prevention of Vaccine-Preventable Diseases*. 13th ed. Washington, DC: Public Health Foundation; 2015:279-296. 2. Dagan R, et al. *J Infect Dis*. 2002;185(7):927-936. 3. Simell B, et al. *Expert Rev Vaccines*. 2012;11(7):841-855. 4. Henriques-Normark B, et al. *Cold Spring Harb Perspect Med*. 2013;3(7):a010215.

Powikłania

Zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych

- niedosłuch
- głuchota
- zaburzenia koncentracji
- trudności w zapamiętywaniu

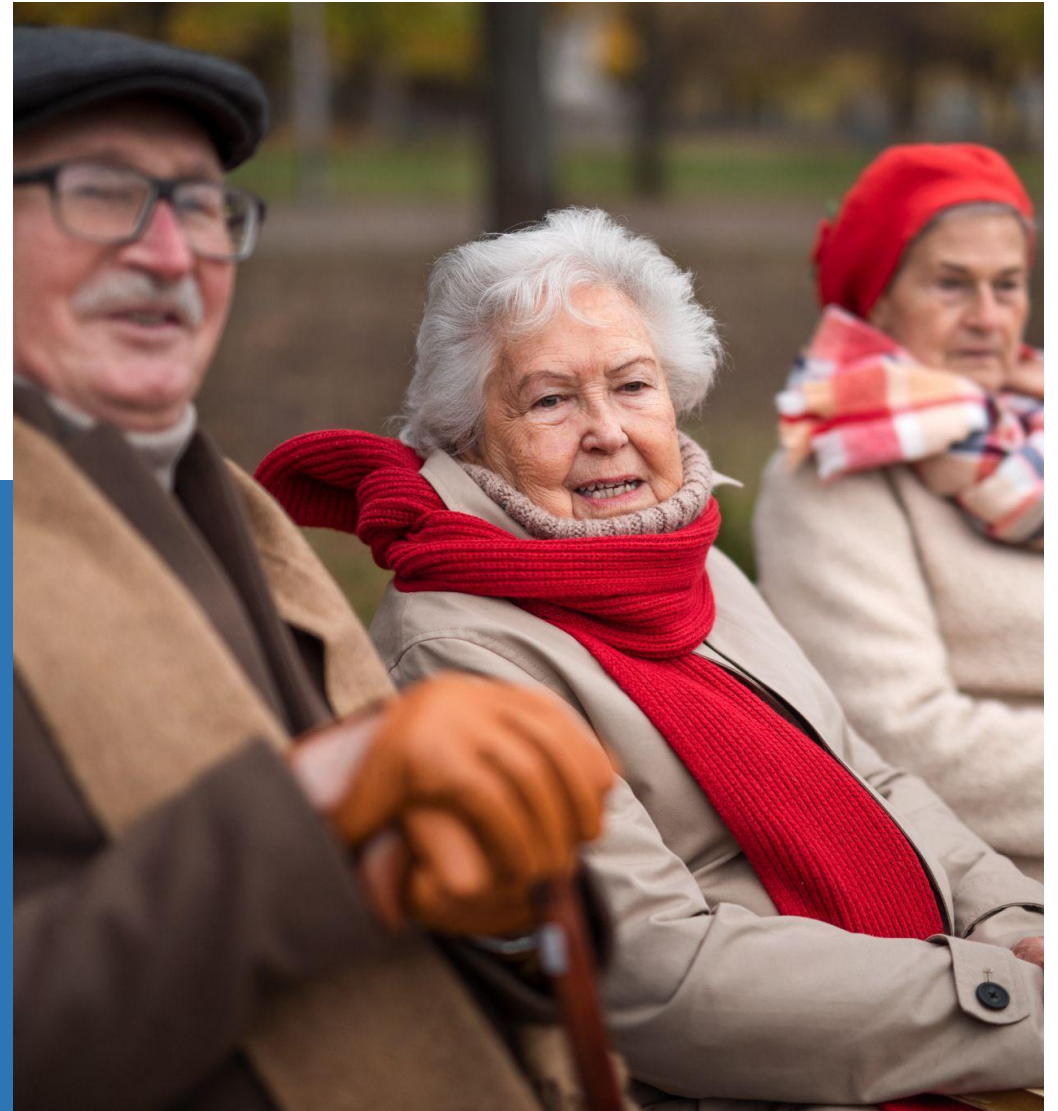
Zapalenie płuc

- zapalenie opłucnej
- wysięk w opłucnej
- ropień płuca
- zgon (5% przypadków)

Czynniki ryzyka zakażenia pneumokokami u dorosłych

Wiek:

≥65 lat



Czynniki ryzyka zakażenia pneumokokami u dorosłych

Czynniki gospodarza:

Czynniki umiarkowanego ryzyka:

- przewlekłe choroby serca
- przewlekłe choroby płuc
- cukrzyca
- przewlekłe choroby wątroby



Czynniki ryzyka zakażenia pneumokokami u dorosłych

Czynniki gospodarza:

Czynniki wysokiego ryzyka:

- zakażenie wirusem HIV
- przewlekła niewydolność nerek
- zespół nerczycowy
- nowotwory
- przeszczep narządów litych
- choroby autoimmunologiczne



Czynniki ryzyka zakażenia pneumokokami u dorosłych

Czynniki gospodarza:

Czynniki wysokiego ryzyka:

- terapia immunosupresyjna
- stosowanie GKS
- pierwotne niedobory odporności
- wyciek płynu mózgowo-rdzeniowego
- funkcjonalna lub anatomiczna asplenia
- implant ślimakowy



Czynniki ryzyka zakażenia pneumokokami u dorosłych

Czynniki środowiskowe:

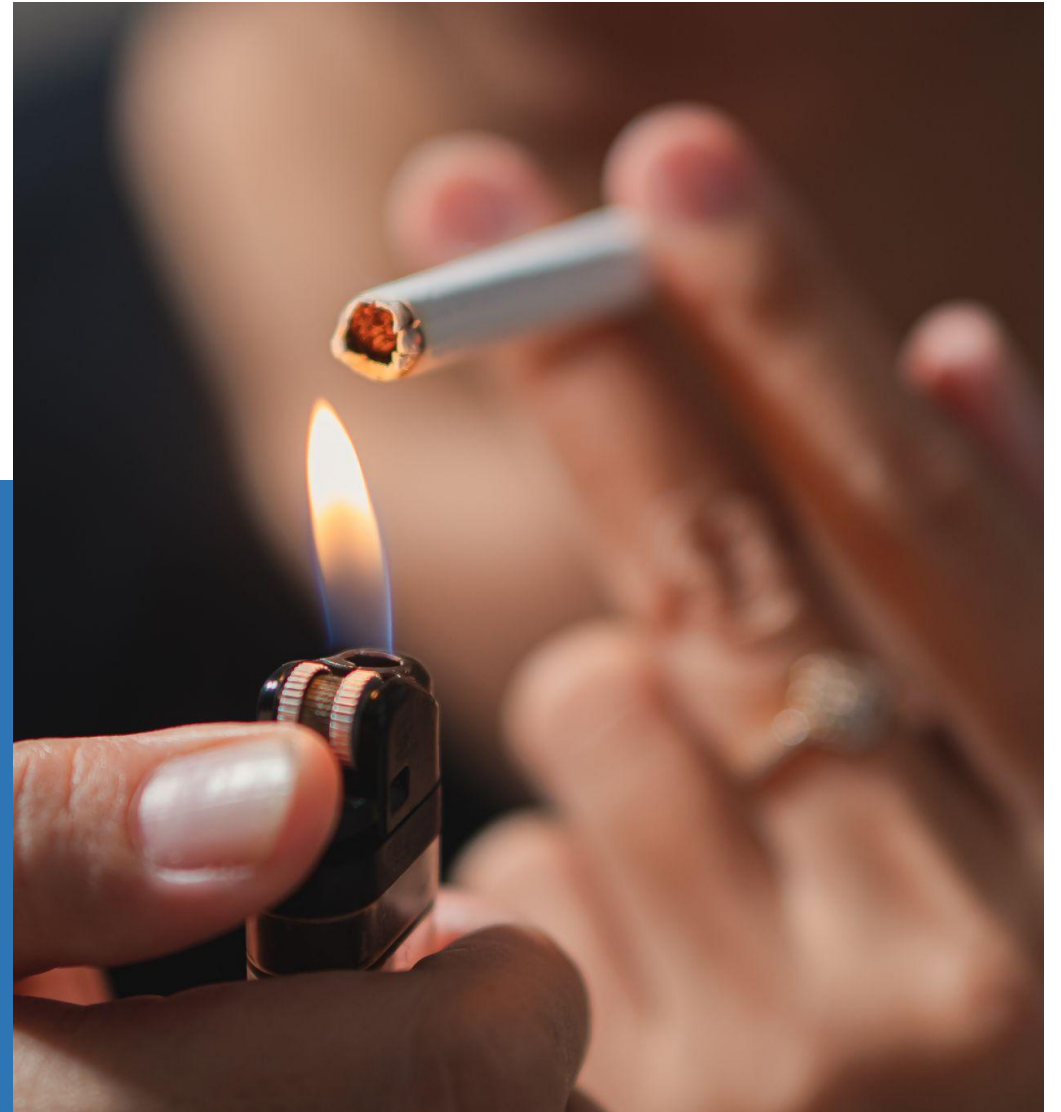
- poprzedzające wirusowe zakażenie dróg oddechowych (np. grypa)
- stały kontakt z małymi dziećmi
- pobyt w instytucji (np. dom opieki)



Czynniki ryzyka zakażenia pneumokokami u dorosłych

Niezdrowe zachowania:

- palenie tytoniu
- nadużywanie alkoholu



Czynniki ryzyka zakażenia pneumokokami u dorosłych

***Podstawowy czynnik ryzyka to wiek
- w zależności od źródła:
powyżej 50. lub 65. roku życia***

***Częstość pneumokokowego zapalenia płuc
wśród osób zdrowych w wieku ≥ 65 lat jest
niemal 5-krotnie większa względem
częstości obserwowanej u osób w wieku od
18 do 49 lat***

Przebieg pneumokokowego zapalenia płuc

*Osoby zdrowe, bez czynników ryzyka
zwykle leczenie w warunkach ambulatoryjnych, bez
powikłań, z całkowitym powrotem prawidłowej budowy
i funkcji płuc*

*Osoby z czynnikami ryzyka (m.in. wiek, choroby przewlekłe)
przebieg choroby często powikłany, wymagający
hospitalizacji*

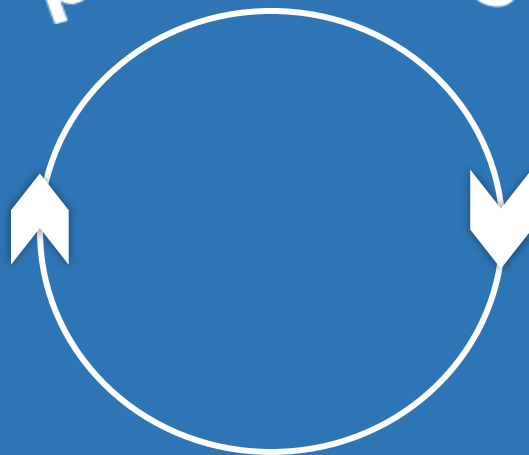
Błędne koło zależności pomiędzy zapaleniem płuc a chorobami współistniejącymi prowadzącymi do pogorszenia stanu zdrowia

zaburzenia hemostazy,
rozregulowanie układu
odpornościowego,
przewlekły stan zapalny

CHOROBY WSPÓLISTNIEJĄCE

natychmiastowa
stopniowa utrata
przyspieszone
przewlekłe pogorszenie

podatność



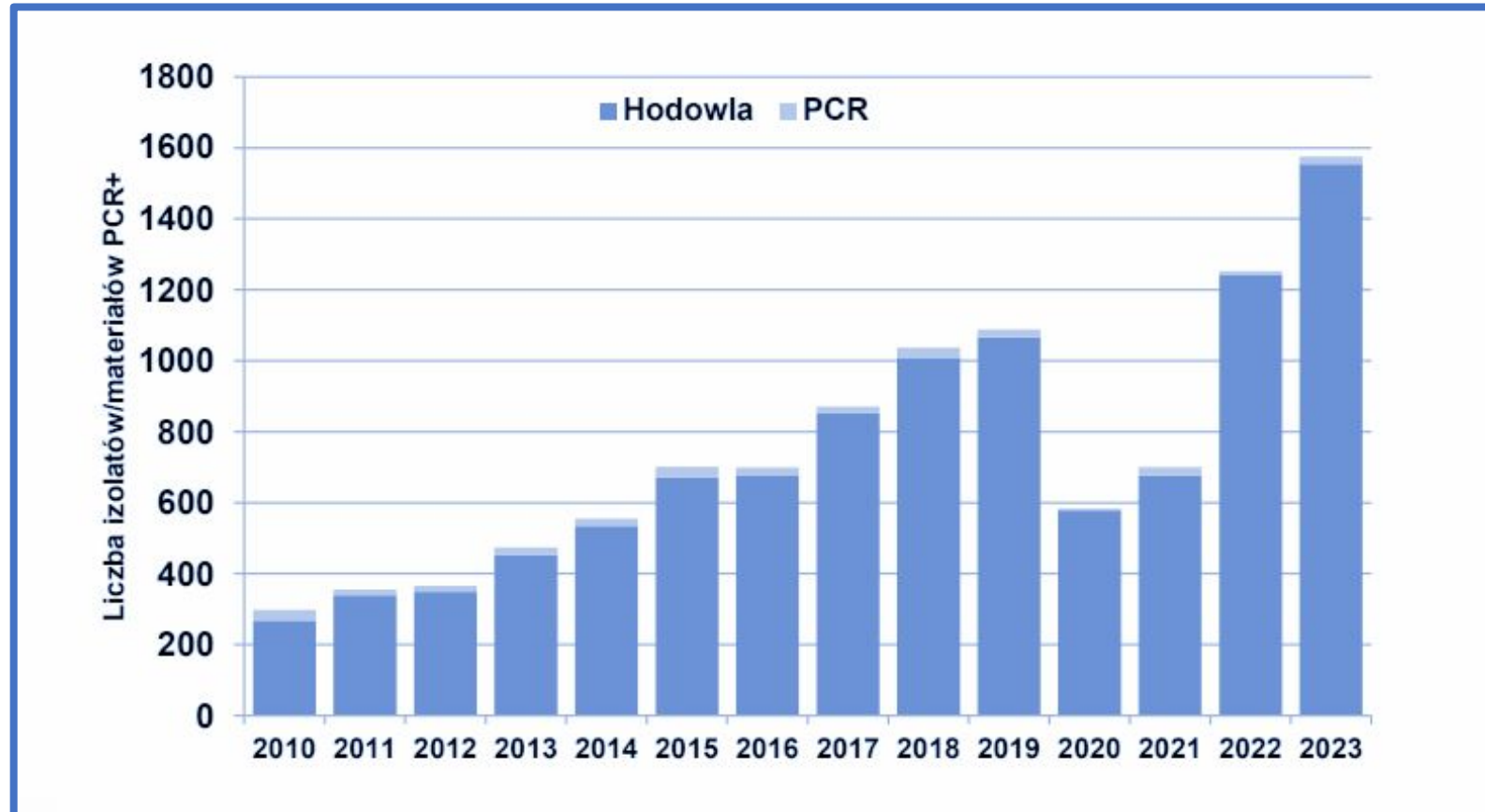
następstwa

bardziej
prawdopodobne,
występujące wcześniej
i o cięższym przebiegu

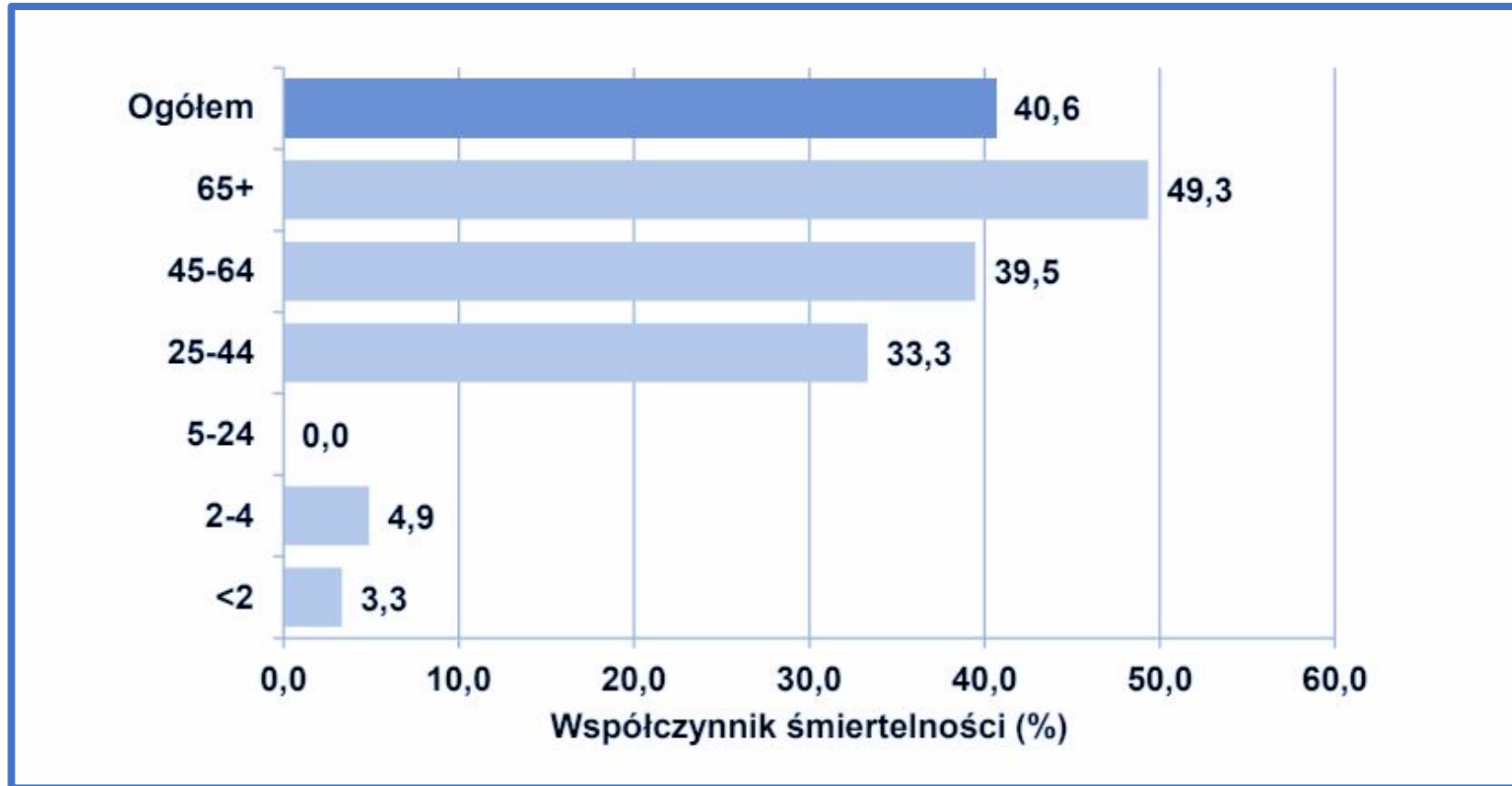
ZAPALENIE PŁUC

uszkodzenie
płuc,
bakteriemia,
ostry stres

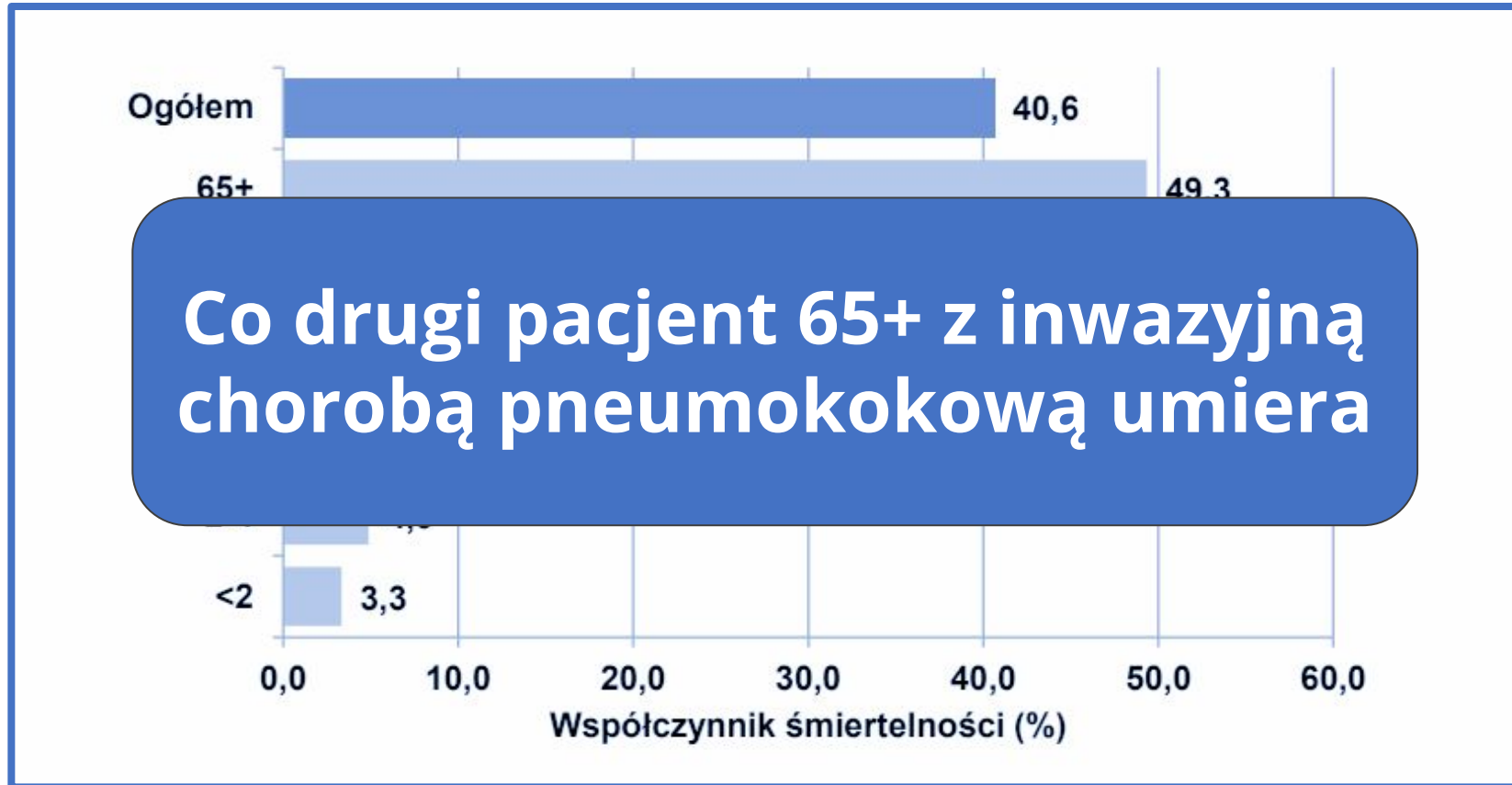
Liczba przypadków inwazyjnej choroby pneumokokowej potwierdzonych hodowlą i metodą niehodowlaną (PCR), 2010-2023



Współczynnik śmiertelności związany z inwazyjną chorobą pneumokokową w grupach wiekowych, 2023 (zakażenia ze znanym zejściem, n=1006/1575; 63,9%)



Współczynnik śmiertelności związany z inwazyjną chorobą pneumokokową w grupach wiekowych, 2023 (zakażenia ze znanym zejściem, n=1006/1575; 63,9%)



Śmiertelność z powodu pneumokokowego zapalenia płuc jest bardzo zróżnicowana, ponieważ zależy od wieku chorego i obecności innych czynników ryzyka

Śmiertelność u chorych leczonych ambulatoryjnie:

<1%

Śmiertelność u chorych hospitalizowanych:

5-20%

Śmiertelność w przypadku postaci inwazyjnej zapalenia płuc:

66% (65+ lat)
i 53% (45-64 lat)



Szczepienia



Dlaczego osoby dorosłe powinny się szczepić?

- *Szczepienia dorosłych są tak samo ważne jak szczepienia dzieci*
- *Osoby starsze są bardziej podatne na zachorowania i związane z nimi powikłania, co jest związane ze starzeniem się układu odpornościowego wraz z upływem lat*
- *Osoby dorosłe, zwłaszcza w starszym wieku często mają wiele chorób współistniejących*
- *Prawdopodobieństwo zgonu w przebiegu choroby, której można zapobiegać drogą szczepień jest u osoby dorosłej 100-krotnie większe niż u dzieci*

Kto powinien się zaszczepić?

- ***Wszyscy pacjenci po 50. roku życia***
- ***Niezależnie od wieku pacjenci z chorobami przewlekłymi i niedoborami odporności***

Kto powinien się zaszczepić?

Pacjenci chorzy na choroby przewlekłe:

- *Cukrzyca*
- *Przewlekła choroba serca, np.:*
 - *Choroba niedokrwienna serca*
 - *Niewydolność serca*
- *Przewlekła choroba płuc, np.:*
 - *Astma oskrzelowa*
 - *POChP*
- *Przewlekła choroba wątroby, w tym marskość*
- *Przewlekła choroba nerek, zespół nerczycowy*

Kto powinien się zaszczepić?

Pacjenci z zaburzeniami odporności:

- *Wrodzone i nabyte niedobory odporności*
- *Zakażenie HIV*
- *Białaczka*
- *Choroba Hodgkina*
- *Szpiczak mnogi*
- *Uogólniona choroba nowotworowa związana z leczeniem immunosupresyjnym, w tym przewlekłą steroidoterpią i radioterapią*

Kto powinien się zaszczepić?

Pacjenci z:

- *Asplenią*
- *Sferocytozą i innymi hemoglobinopatiami*
- *Wyciekiem płynu mózgowo-rdzeniowego*
- *Implantem ślimakowy lub kwalifikacją do jego wszczepienia*
- *Uzależnieni od alkoholu, palacze tytoniu*

Dostępne szczepionki:

Szczepionka 20-walentna (skoniugowana)

- Przeznaczona dla pacjentów w wieku 18 lat i starszych
- 20-walentna
- obecnie bez refundacji

Szczepionka 13-walentna (skoniugowana)

- Przeznaczona dla pacjentów od 6. tygodnia życia
- 13-walentna
- refundowana

Szczepionka 23-walentka (polisacharydowa)

- Przeznaczona dla pacjentów w wieku 2 lat i starszych
- 23-walentna
- obecnie bez refundacji



Program Szczepień Ochronnych (PSO) na 2024 rok



DZIENNIK URZĘDOWY MINISTRA ZDROWIA

Warszawa, dnia 30 października 2023 r.

Poz. 100

Podpisany przez:
Tomasz Kolodziejek
Data: 30.10.2023 18:22:54



KOMUNIKAT GŁÓWNEGO INSPEKTORA SANITARNEGO

z dnia 27 października 2023 r.

w sprawie Programu Szczepień Ochronnych na rok 2024

Na podstawie art. 17 ust. 11 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2023 r. poz. 1284, 909 i 1938) ogłasza się Program Szczepień Ochronnych na rok 2024, który stanowi załącznik do niniejszego komunikatu.

GŁÓWNY INSPEKTOR SANITARNY
wz. Głównego Inspektora Sanitarnego
Zastępca Głównego Inspektora
Sanitarnego

Krzysztof Saczka

Szczepienia zalecane dla pacjentów dorosłych (*S. pneumoniae*) wg PSO 2024

- osobom dorosłym powyżej **50. roku życia** (ze szczególnym uwzględnieniem osób od ukończenia 65. roku życia);
- osobom dorosłym z przewlekłą chorobą **serca**, przewlekłą chorobą **płuc**, przewlekłą chorobą wątroby, w tym z marskością wątroby, przewlekłą chorobą **nerek** i zespołem nerczycowym, z **cukrzycą**;
- osobom dorosłym z **wyciekami płynu mózgowo-rdzeniowego, implantem ślimakowym**;
- osobom dorosłym z anatomiczną lub czynnościową **asplenią: sferocytozą** i innymi hemoglobinopatiami, z wrodzoną i nabytą asplenią;
- osobom dorosłym z **zaburzeniami odporności**: wrodzonymi i nabytymi niedoborami odporności, zakażeniem HIV, białaczką, chorobą Hodgkina, uogólnioną chorobą nowotworową związaną z leczeniem immunosupresyjnym, w tym przewlekłą steroidoterapią i radioterapią, szpiczakiem mnogim;
- osobom uzależnionym od **alkoholu, palącym papierosy**

Schemat szczepienia przeciw pneumokokom osób dorosłych według Programu Szczepień Ochronnych na rok 2024¹

Zalecane, alternatywne schematy szczepień: jedno lub dwudawkowy



Osoby w wieku 65 lat i starsze



szczepionka 13-walentna refundowana dla ≥ 65 lat z grup ryzyka*,^{2,3}

≥ 1 rok



1 dawka (PPSV23)

lub



szczepionka 20-walentna szczepionka pełnopłatna⁴



Od 18 roku życia z grup ryzyka**



szczepionka 20-walentna szczepionka pełnopłatna⁴

LUB



szczepionka 13-walentna refundowana dla ≥ 65 lat z grup ryzyka*,^{2,3}

≥ 8 tygodni



1 dawka (PPSV23)

1. Komunikat Głównego Inspektora Sanitarnego z dnia 27 października 2023 r. w sprawie Programu Szczepień Ochronnych na rok 2024; https://dziennikmz.mz.gov.pl/DUM_MZ/2023/100/akt.pdf; 2. Komunikat Ministra Zdrowia w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 13 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ustawy o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz.U. z 2023 r., poz. 1733) 3. Obwieszczenie Ministra Zdrowia z dnia 18 marca 2024 r. w sprawie wykazu refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych na 1 kwietnia 2024 r. - Ministerstwo Zdrowia - Portal Gov.pl (www.gov.pl); 4. Szczepionka przeciw pneumokokom, polisacharydowa, skoniugowana (adsorbowana), 20-walentna (pneumococcal conjugated vaccine, 20-valent) - Indeks Leków MP

KALENDARZ SZCZEPIEN DOROSŁYCH



POLSKIE TOWARZYSTWO
MEDYCyny RODZINNEJ



FUNDACJA
MY PACJENCI

szczepienie a wiek pacjenta	19-26	27-49	50-59	60-64	65+
GRYPA	1 dawka co sezon			1 dawka co sezon	1 dawka szczepionki wysokodawkowej co sezon
PNEUMOKOKI	1 lub 2 dawki ¹		1 lub 2 dawki		
COVID-19	schemat szczepienia w zależności od dostępnych obecnie preparatów			schemat szczepienia w zależności od dostępnych obecnie preparatów	
RSV	1 dawka w 24–36. tygodniu ciąży		1 dawka		
TĘŻEC, BŁONICA, KRZTUSIEC	Tdap co 10 lat				
	1 dawka Tdap w III trymestrze każdej ciąży				
OSPA WIETRZNA	2 dawki (osoby, które nie chorowały na ospę wietrzną)				
PÓŁPASIEC	2 dawki ²		2 dawki		
HPV	3 dawki	3 dawki			
MMR	1 lub 2 dawki (osoby nieszczepione wcześniej)				
KLESZCZOWE ZAPALENIE MÓZGU	3 dawki; następnie dawka przypominająca co 3-5 lat ³				
NEISSERIA MENINGITIDIS	liczba dawek zależna od preparatu	liczba dawek zależna od preparatu ⁴			
WZW A	2 dawki (lub 3 dawki w przypadku preparatu łączonego WZW A + WZW B) ⁵				
WZW B	3 dawki (lub 4 dawki w schemacie przyspieszonym) - zalecane oraz dla wybranych grup pacjentów - obowiązkowe ⁶				

- szczególnie zalecane dla tej grupy wiekowej
- zalecane dla wszystkich nieupornionych osób spełniających kryterium wieku
- zalecane w razie wystąpienia szczególnych czynników ryzyka klinicznych lub epidemiologicznych
- zalecane w oparciu o wspólną decyzję lekarza i pacjenta

Skróty:

RSV (*respiratory syncytial virus*)
- syncytialny wirus oddechowy,

Tdap - szczepionka zawierająca toksoid tężcowy, zmniejszoną dawkę toksoidu błoniczego i bezkomórkowe komponenty krztusca,

HPV (*human papilloma virus*)
- ludzki wirus brodawczaka,

MMR (*measles, mumps, rubella*)
- szczepionka przeciwko odrze, śwince oraz różyczce,

WZW - wirusowe zapalenie wątroby

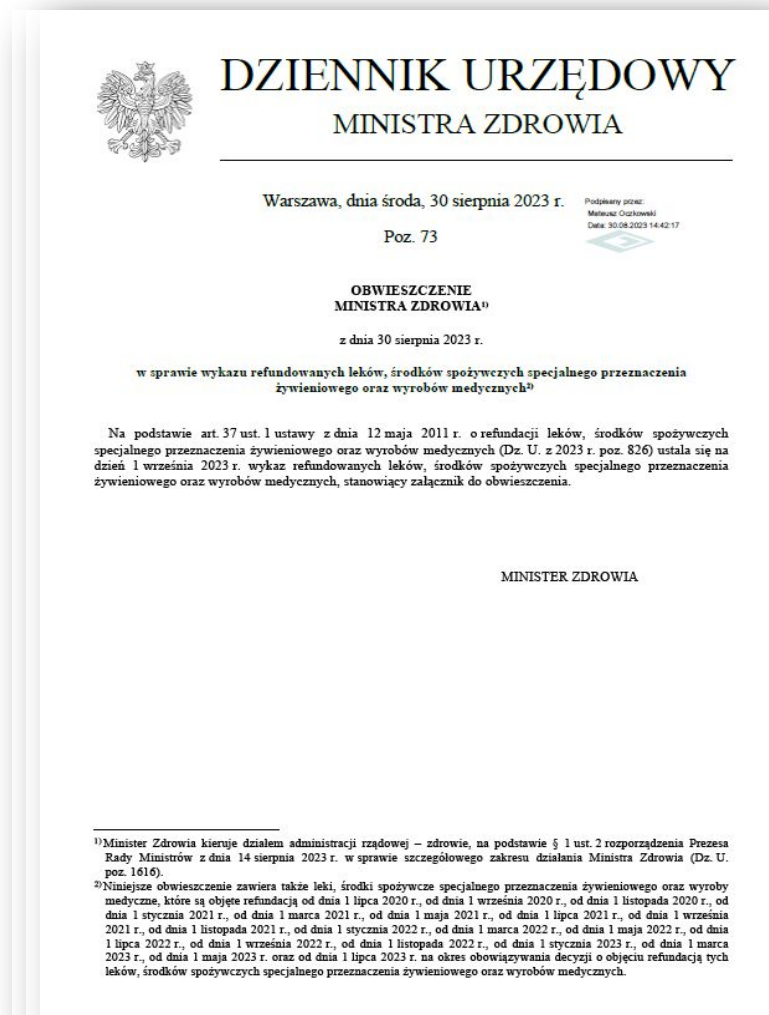


Refundacja

Lista 65+, bezpłatne szczepienie przeciw pneumokokom (~~Prevenar 13, PCV13~~) dla seniorów od 01.09.2023r.^{1,2}

Ministerstwo Zdrowia
opublikowało listę
bezpłatnych leków dla dzieci
i seniorów po 65. roku życia.¹

Na liście znalazła się
13-walentna skoniugowana
szczepionka przeciw
pneumokokom¹



KRYTERIUM WIEKOWE

powyżej 65. roku
życia



KRYTERIUM RYZYKA

przewlekła choroba serca
przewlekła choroba wątroby
przewlekła chorobą płuc
cukrzyca
implant ślimakowy
wyciek płynu
mózgowo-rdzeniowego
wrodzona lub nabyta asplenia
niedokrwistość sierpowata
i inne hemoglobinopatie
przewlekła niewydolność nerek

wrodzony lub nabyty
niedobór odporności
uogólniona choroba
nowotworowa
zakażenie wirusem HIV
choroba Hodgkina
jatrogenna
immunosupresja
białaczka
szpiczak mnogi
przeszczep narządu litego

Dziękuję